

de gran importància, com per exemple 'l de Poblet, qual cost es superior à lo que poden fer la província y la iniciativa particular.

De l' administració provincial y local que, salvas raras excepcions, son víctimas del mateix desconcert y déficit que la central, y que sobre tot als arbitris son extremadament gravosas als pobles, no hi ha qu' esperar-ne molt tampoch per l' obra de proporcionar los recursos de que parlém. Mes tampoch deuen oblidarse llurs debers en aquest punt; deuen aprofitarse las épocas en que hi intervinguin homes de bona voluntat, à fi de que atenguin interessos tan sagrats, sobre tot si, com succeheix sovint, tals administracions usufructúan bens que, segons rigor de justícia natural, deurían esser aplicats à la conservació de monuments que formavan un tot ab tals bens, y que deurían esser considerats com indivisibles davant de la necessitat suprema de la existència. *Unicuique suum.*

Tal com están avuy las cosas, la bossa dels particulars, baix la direcció de la Iglesia, dels centres oficials creats *ad hoc*, y de las associacions modernes, plenas de vida y entusiasme, es lo qui ha d' obrar lo be inmens d' impedir la ruina total dels monuments que 'ns quedan. Aixó, emperó, donadas las corrents de materialisme y sensualisme qu' avuy imperan, no es assumpto facil. En pocas horas se ompla una suscripció pera aixecar un teatro, y 's gastan xeixanta mil duros per una corrida de toros, y s' arma una revolta per la interrupció ó cambi d' hora d' una diversió qualsevol. Emperó, pera dedicar temples à Deu, ó conservar los que cauhen, pera erigir monuments à la patria ó à sos héroes, pera impedir que s' enfonzin los qu' están drets, pera aixecar l' esperit públich à las serenas regions

del deber y del sacrifici, en favor de la Religió, del país y del art, ab lo fi noble de fer bons cristians y bons ciutadans, sabis en tots los ordres del saber humà.... ja veyém lo qu' està passant, destrossa 'l cor lo considerarho; y, en vista d' aixó, de la poca activitat qu' en aquets punts regna, pera no morir-se de pena y vergonya, es precis treballar sens treva, en just desagravi de tanta profanació, de tanta complicitat, de tanta inacció é indiferència. ¿Perqué no recordém que som hereus d' nna rassa de gegants en valor, en ciencia, en industria..., y que fins en nostres días aquesta floreix al nivell dels primers pobles d' Europa y d' América? Tinguém present que continuament nos gaudim de que som fills d' una civilitació molt avansada y fills de la llum y del progrés; però recordém també y tinguem molt present *que l' home no viu solament del pa* (1).

«Tenim—diu ab rahó 'l Dr. Torras, à qui hem citat altra vegada—molta gent ocupada en treballar en l' element variable y tranzitori, en las formas externas y visibles, en lo que 'n podríam dir lo cos venerable de la patria; mes de treballar en son esperit poch se 'n recordan. Alabém la bona calitat de la font y 'ns aprofitém de la excelència de sas ayguas, estimém los sentiments catalans potser superiors als dels altres homes, ponderém lo caràcter que distingeix als fills d' aquesta terra; mes molts dels nostres miran ab indiferència y tal volta ab menyspreu lo vell esperit catalá que tot aixó engendra, y no saben càpir qu' es lo més necessari fomentar la substancia de la patria. La nova generació catalana sab aprofitar los tresors, potser fins los malgasta; manifesta una ge-

(1) Math. iv, v. 1.—Luc. iv, 4.—Sap. xvi, 26.